

TERVISEAMET

Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

Teie 12.02.2026 nr 6-3/26/1779-3

Meie 11.03.2026 nr 9.3-4/24/8693-6

**Sooniste II turbatootmisala
keskkonnaloa nr HARM-041 muutmise
taotluse KMH aruande avalikustamise
seisukoht**

Teavitasite Terviseametit (edaspidi amet) Sooniste II turbatootmisala keskkonnaloa nr HARM-041 muutmise taotluse keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) aruande avalikustamisest ning palusite esitada aruande kohta oma seisukoht. Varasemalt on amet 14.10.2024 kirjaga nr 9.3-4/24/8693-2 andnud oma seisukoha Sooniste II turbatootmisala keskkonnaloa nr HARM041 muutmise taotluse KMH programmi osas.

Osaühing KEKKILÄ-BVB EESTI esitas 27.02.2023 Keskkonnaametile taotluse Sooniste II turbatootmisala keskkonnaloa nr HARM-041 muutmiseks. 21.12.2023 korraldusega nr DM126726-3 registreeriti keskkonnaluba nr HARM-041 ümber aktsiaselts Tootsi Turvas nimele. Esitatud taotluse kohaselt soovib ettevõtte Sooniste II turbatootmisala keskkonnaloa nr HARM041 kehtivusaega pikendada 30 aasta võrra, korrigeerida mäeeraldise ja teenindusmaa piire vastavalt jääkvaru uuringu tulemustele ning liita vee erikasutuse keskkonnaluba nr KL-506845 Sooniste II turbatootmisala keskkonnaloa koosseisu.

Sooniste II turbatootmisala asub Harju maakonnas Saue vallas Lehetu külas riigile kuuluvatel kinnistutel Sooniste turbatootmisala (51801:002:0260) ja Sooniste turbatootmisala 2 (51801:002:0001), mille riigivara valitseja on Regionaal- ja Põllumajandusministeerium ja volitatud asutus Maa-amet. Taotletav mäeeraldis hõlmab Sooniste turbamaardla vähelagunenud turba aktiivse tarbevaru plokki 3 ja hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru plokki 4. Taotletava mäeeraldise pindala on 248,42 ha ja selle teenindusmaa pindala on 277,90 ha (kehtivas loas on määratud mäeeraldise pindalaks 252,57 ha ja teenindusmaa pindalaks 275,85 ha). Taotluse kohaselt soovitakse piire korrigeerida vastavalt jääkvaru uuringutele ning külgneva Sooniste turbatootmisala (keskkonnaluba nr HARM-070) piiridest lähtuvalt.

Materjalid sisaldavad muuhulgas mürahinnangut (Akukon Eesti OÜ, 30.5.2025, töö nr 231722-1). Mürahinnangu kohaselt on Sooniste maardlas asuvates Sooniste ja Sooniste II turbatootmisala kasutuses järgmised tehnikaühikud: freesid, 7 tk; pöörajad, 6 tk; vallitajad, 5 tk; vaakumkogujad, 9 tk; mehaanilised kogujad, 5 tk. Mürahinnangus toodu kohaselt tehakse tootmis- ja väljaveotöid olenevalt vajadusest mai-august E-P 24/7. Tootmisperioodil töötavad igapäevaselt 10 traktorit, mis teevad erinevaid tööoperatsioone, neile lisaks 2-3 ekskavaatorit. Kui turvas on kogumisniiskuses, siis kõik masinad on päeva vältel töös, kas tootmispinna ettevalmistuses või turba kogumisel. Tootmine toimub kõikidel väljadel v.a Sooniste I väljakul 101, mis on korrastatud. Turba väljavedu veoautodega toimub aastaringselt E-R 06.00-18.00,

kevade poole, kui öösel külmetab, ja suvel palavate ilmadega võib vedu erandkorras olla ka 23.00-06.00. Igapäevaselt tehaseveol on 11 - 12 veokit, väljaveotee rabast 9 Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla maanteele on kõrvalmaantee 11179 Ellamaa-Lehetu tee kaudu. Mūra hindamisel lähtuti sellest, et tootmistegevus toimub Sooniste ja Sooniste II turbatootmisalal korraga. Hindamisel lähtuti neist protsessidest, mis on kõige mürarikkamad: vaakumkogujaga kogumine ja ümbervallitaja töö.

Kavandatava tegevusega kaasneva tööstusmüra hindamiseks viidi esmalt läbi müra mõõtmine tootmisala piirides. Selle tulemused olid sisendiks müra modelleerimisel. Tööstusmüra hindamisel arvestati, et tootmisalal toimuvad paralleelselt ümbervallitamine ja vaakumkogumine 24 h. See kirjeldab kõige intensiivsemat turba kogumisperioodi ehk halvimat olukorda, mille esinemine võib olla vähetöenaoline, kuna tegelikkuses võib tööajas ja töö iseloomus tulla erisusi. Müraallikaid arvestati kui pindobjekte. Mürahinnang põhineb teoreetilisel arvutusel lähtudes eeldustest ning tulemused annavad üldise ülevaate müraolukorra kohta.

Müra normtasemed on reguleeritud keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (edaspidi KeM määrus nr 71). Elamumaal ei tohi tööstusmüra tasemed ületada päeval 60 dB ja öösel 45 dB. **Mürahinnangu kohaselt ulatub lähimate elamute juures tööstusmüra päeval kuni 55 dB ja öösel kuni 50 dB. Tulenevalt eeltoodust ei ületata päevast tööstusmüra normtasest, kuid ületatakse öist normtasest.** Elamumaal ei tohi liiklusemüra tasemed ületada päeval 60 dB (müratundliku hoone teepoolisel küljel 65 dB), öösel 55 dB (teepoolisel küljel 60 dB). **Väljaveotee 11179 Ellamaa-Lehetu tee ääres asuvad mõned üksikud hooned, kuhu ulatub päeval ja öisel ajavahemikul kuni 55 dB liiklusemüra tase, seega liiklusemüra normtasemeid ei ületata.** Ääsmäe-Haapsalu-Rohuküla tee ääres asuvate majade juures on müratasemed kõrgemad, kuid need on mõjutatud olemasolevast maanteeliiklusest.

Sooniste II turbatootmisala maavara kaevandamise loa pikendamise taotluse KMH aruande eelnõus on muuhulgas välja toodud järgnev:

- Sooniste II turbatootmisala keskkonnaluba taotletakse 30 aastaks maksimaalse aastase kaevandamise mahuga 60 000 t. Kaevandatavat maksimaalset tootmismahutu võrreldes kehtiva loaga ei suurendata. Kokku soovitakse kaevandada 455 756 tonni vähelagunenud turvast ja 1 295 172 tonni hästilagunenud turvast.
- Taotletavale Sooniste II turbatootmisalale on juba väljastatud kaevandamise luba ehk tegu on töötava tootmisalaga. Suuremal osal määraldisest on sugekiht ja kändud eemaldatud, alale on rajatud kuivendussüsteem, väljaveoteed ja muu vajalik taristu.
- Materjali transpordib kuni 12 autot päevas. Freesturba tootmisel loetakse tootmisperioodiks keskmiselt ajavahemikku mai keskelt kuni augusti lõpuni. Taotletava määraldisel tööaeg on 24/7. Turvast kogutakse tootmisperioodil ca 45 päeval.
- Turbakaevandamisel kasutatavat masinaparki võib võrrelda põllumajanduses kasutusel olevate masinatega ehk töö käib peamiselt traktoritega, millele haagitakse taha vastava tootmisetapi jaoks vajalik seade (näiteks frees, vaakumkoguja).
- Võimalik on reguleerida tootmise aega ööpäevas, vajadusel ka erinevatel aastaaegadel. Need ei ole alternatiivid, vaid on võimalikud leevendusmeetmed, mida tuleb kaaluda olulise negatiivse mõju ilmnemisel. Samuti on oluline veelkord rõhutada, et nii turbatootmine kui ka väljavedu sõltub väga palju ilmastikust ja aastaajast (sh nt transporditeede massipiirangutest).
- Lähimad majapidamised jäävad Sooniste II turbatootmisalast ca 0,8 km kaugusele läänes asuvatele Kivisilla katastriüksusele (51801:001:0293) Ellamaa külas ning Saare (42701:001:0300), Virutamme (42701:001:0126), Virutamme-Petri (42701:001:0520) ja Vainu (42701:001:0069) katastriüksustele Soosalu külas.
- Toodangu väljavedu toimub mööda määraldisel rajatud teid Ellamaa-Lehetu kõrvalmaanteele (tee nr 11179).
- Keskkonnamõju hindamisel arvestati kavandatava tegevuse lähialasse jäävaid tegevusi, mis võiksid omada koosmõju kavandatava tegevusega. Selleks on maavara kaevandamine Sooniste turbatootmisala määraldisel. Koosmõjuga arvestati müra ja

õhuheitmete leviku arvutustes ja mudeldustes. Samuti arvestati mõjude hindamisel vahetu, kaudse, kumulatiivse, sünergilise, lühi- ja pikaajalise mõjuga.

- Kuna luba taotletakse 30-aastaks, siis ei ole välistatud kasutusel oleva tootmistehnoloogia muutumine ning sel juhul tuleb üle vaadata ka tegevusega kaasnevad mõjud ja nende ulatus.
- Mära ja õhuheitmete hindamisel lähtuti kõige halvemast võimalikust olukorrast.
- Kogu tootmisprotsess toimub mitmest sammust alustades turba freesimisega ja lõpetades kogutud ja aumatatud materjali väljaveoga. Reaalne tööpiirkond, töötavate masinate hulk ja paralleelselt toimuvad erinevad tootmisviisid ja -etapid (nt kus toimub ettevalmistus ja kus kogumine) sõltuvad väga paljudest asjaoludest. See tähendab, et erinevatel ajahetkedel võib mäeeraldisel olla väga erinevat tehnikat väga erineval hulgal. Seetõttu võivad ka häiringud oluliselt varieeruda. Sellest tingituna eeldati, et kui kõige halvema olukorra puhul vastab tegevus kehtestatud normidele, siis on see vastav ka muudes olukordades.
- Vastavalt KMH algatamise otsusele tuleb seirata ja kaardistada mõjuraadiusesse jäävate puur- ja salvkaevude veekvaliteet ning veetasemed. Eelkirjeldatud võimaliku mõju raadiusesse jääb vaid üks puurkaev, Sooniste turbatootmisala mäeeraldisel kõrval asuv 2017. aastal rajatud puurkaev katastri numbriga 57383. Puurkaevu veetase ja vee kvaliteet tuleb fikseerida. Kvaliteedielementidest tuleb analüüsida komponente, mis iseloomustavad kõige enam turba kaevandamise mõju (kattuvad suublaseires olevate elementidega): Nüld, Püld, pH, KHT ja heljum.
- Kavandatava tegevusega ei kaasne olulisel määral valguse, vibratsiooni, soojuse, ega kiirguse teket.
- Tavapäraselt võrreldakse turbatootmise protsessi ning sellega kaasnevat müra põllumajandusega. Võrreldes olemasoleva olukorraga, ei kaasne kavandava tegevusega olulisi muutusi müra seisukohast: kasutatav tehnika on sama ning väljaveoteed ega -intensiivsus ei muutu. Müra võib mõju avaldada nii piirkonna elanikele kui ka müratundlikule metsisele, kelle püsielupaik asub mäeeraldisest 300 m kaugusel. Teistele loodusobjektidele pole ette näha mürast tingitud olulist mõju. Lähimad elamud asuvad turbatootmisalast ca 800 m kaugusel läänesuunas. Vastavalt Keskkonnaameti andmetele ei ole seni Sooniste II turbatootmisalalt lähtuva müra osas kaebuseid esitatud.
- Öise tööstusmüra piirväärtuse täitmiseks lähimate elamute juures tuleb vältida tööd kõige enam müra tekitava vaakumkogujaga (vahemikus kl 23-7) vältida vaakumkoguja kui enim müra tekitava seadme kasutamist kui kontrollmõõtmistega ei tõestata müra vastavust piirväärtustele lähimate hoonete juures.

Amet on tutvunud dokumentidega keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS. Ameti hinnangul on KMH aruanne asjakohane ning piisav, kuid juhib täiendavalt tähelepanu järgnevale:

- KMH aruande eelnõus on kirjutatud: „*Mürahinnang põhineb teoreetilisel arvutusel lähtudes eeldustest ning tulemused annavad üldise ülevaate müraolukorra kohta. Juhul kui tootmises peaks toimuma olulisi muudatusi või lisanduma müraallikaid, siis tuleb müraolukorda uuesti hinnata.*“. Lisaks on kirjutatud: „*Aruande koostanud keskkonnaekspert on seisukohal, et mürahinnangu tulemustele tuginedes täiendavad mõõtmised vajalikud ei ole. Mõõtmiste tegemine on vajalik juhul kui tootmises toimuvad olulised muutused võrreldes praegusega.*“ Amet nõustub, et tööprotsesside (masinad, seadmed, tööaeg jmt) muutumise korral tuleks läbi viia uued müratasemete mõõtmised. Samuti tuleks uute mõõtmiste tegemist kavandada juhul, kui tootmisala naabruses asuvatelt elamualadelt laekub kaebusi võimaliku ülemäärase müra kohta.
- KMH aruande eelnõus on kirjutatud: „*See tähendab, et olulise mõju vältimiseks tuleb öisel ajal (vahemikus kl 23-7) vältida vaakumkoguja kui enim müra tekitava seadme kasutamist kui kontrollmõõtmistega ei tõestata müra vastavust piirväärtustele lähimate hoonete juures.*“. Amet nõustub eeltooduga. Öisel ajavahemikul tööstusmüra normtasemete ületamise vältimiseks tuleb öist tegevust piirata. Kui öisel ajal on siiski

vajalik kasutada suurema müratekkega masinaid, tuleb läbi viia müratasemete hindamine, et tagada KeM määruses nr 71 sätestatud normtasemete täitmine.

- Maksimaalsed helirõhutasemed müratundlike hoonetega aladel ei tohi ületada keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ § 6 lg 2 ja lg 3 välja toodud normtasemeid.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karmen Pöld
vaneminspektor (keskkonnatervis)
Põhja regionaalosakond

Karmen Pöld
54840193 karmen.pold@terviseamet.ee